

Krister Inde
Synpedagog

Öppet brev till

Nordiska Synpedagoger

I de nordiske lande er det brydningstid i det socialpædagogiske arbejde blandt blinde og svagsynede.

Vi bringer derfor et indlæg fra en af vore samarbejdspartnere, da det vedrører vore patienter.

Den här dagen sitter Rabbit och Blixten på sin ekstock och har jättemycket att göra. De ska ta hand om alla sina barnbarn och se till att konsultuppdragen blir fler än antalet lediga dagar. Effekten brukar bli, det säger deras fruor Eva och Sofia, att de får mycket att göra än för lite... Men de är i alla fall av med örnen Ernie. Han jagar kaniner på andra ängar än den som ligger framför de båda kaninerna, varav båda har albinism men bara en av dem är närsynt.

Jag känner en viss likhet med mina vänner kaninerna. Som frilansare har man fullt sjå med att fylla sina dagar och den stora örnen finns väl i allas liv. En som stör den balans och harmoni man har rätt att känna. Man har faktiskt rätt att må bra, vare sig man ser bra – eller dåligt.

De örnar som är ute och flyger i våra länder är flera, om man nu ser örnen som en fara.

I Danmark är det den nya regionaliseringen som hotar amtsbaserade Syncentralen. Kommunerna ska köpa tjänster från regionernas syncentraler och spørsmålet är, om de vet vad de köper. Hur ska man sätta priserna, hur ska man värdera och definiera tjänsterna och hur ska man veta vad alla olika individerna behöver? Kommer synpedagogiken att betraktas som en värdefull ingrediens i synrehabiliteringen? Eller räcker det med att träffa en optiker och få lite hjälpmedel? Vem ska betala? Varför är det inte lika bra att de privata optikerna som är intresserade kan

fixa det här i några butiker över hela viktiga landet?

I Danmark undrar man också vad som ska hända med Statens Ögonklinik när det integreras i Kennedyinstitutet. Den specialiserade genetiska ögonsjukvården med Tomas Rosenberg i spetsen har också en stor mission att fylla i hela Norden. De har en äkta empati, de har en djup kunskap och de har en viktig roll i utbildningen av alla synarbetare i Norden. Så vi är alla ansvariga för att försvara forskningen som verkligen handlar om de sjukdomar som är "våra". Istället för att styras av kommersiella krafter inom läkemedelsindustrin. Den risken är uppenbar inom forskningen om åldersförändringar i gula fläcken. Det vet vi alla.

I Sverige är utvecklingen inom flera områden att göra konsulter eller konsulenter av experterna. Så är fallet både inom Specialpedagogiska Institutet och Arbetsförmedlingen Rehabilitering. Det innebär att barnen och de yrkesverksamma inte ska träffa de som kan något, utan deras lärare och arbetsförmedlarna blir snabbupplärda av sina konsulter som ska träffa barn och vuxna som ser dåligt.

Det är självklart att man ska lära andra, men det är viktigt att slå vakt om genuin specialpedagogik om människor som ser dåligt och att jag som gör det också träffar dig som kan mest. Punkt slut. Det kommer jag att hävda i resten av mitt liv, och jag uppmanar dig att göra detsamma.

Specialpedagogiska Institutet kan få problem med sin roll i framtiden. När de stänger ute föräldrarna och direktkontakten, så kommer syncentralerna att erbjuda den här servicen istället. Behoven kvarstår ju, och om jag vore förälder till mig själv så skulle jag aldrig acceptera att jag inte kan få direkt och snabb hjälp från den som kan mest.

I Sverige består syncentralerna verksamhet till 85 % av seniorer, och en tröst är att förr eller senare befinner vi oss där allihop. Barnen får mer och mer kunnig personal, både i Stockholm och Skåne utvecklas särskilda barnteam och det nationella nätverket är ett tecken på att regionaliseringen av barnkunskapen har hittat sitt landsomfattande kontaktnät och utbyte.

Men i skolan och på jobbet har vi halkat efter. En person i Norrköping ska klara två län med nästa en miljon invånare. Jämfört med den tid då vi hade sex centra för yrkesrehabilitering så har avvecklingen gått väldigt fort. Nu ska Försäkringskassan bistå med hjälpmedel och hjälp, men när man förlorar synen – då är det en katastrof som inträffar och om någon då säger, att vänd dig till Försäkringskassan så kan du få bidrag till ett förstringshjälpmedel till din dator.

I Finland har man kommit igång med utbyggnaden av syncentralerna, och när Föreningen Svenska Synskadade firar sitt 60-årsjubileum den 13 oktober, då vi får vi komma dit från Sverige och se till att man kan

Fortsättes side 22

Fortsat fra side 10

se dåligt och må bra även där. Nu är det inte bara Lea Hyvärinen som förknippas med low vision och inte bara Sonja Sjöstedt som jobbar med barn. Nu är det nya tider i Finland, och i takt med att de är Europas andra land när det gäller tillväxt så kommer resurserna att öka ännu mer i en nära framtid.

Norges Statens Støttesystem for Spesialpedagogik ska inte efterbilda det svenska Specialpedagogiska Institutet. Det är fel väg, det har ni kanske förstått att jag tycker. Men gärna efterlikan de svenska syncentralerna resurstilldelning, så att man även i Norge kan ha en central syncentral med ett 80-tal professionella medarbetare på samma sätt som man i Stockholm idag har mer än 80 medarbetare. När det Tid, Tempo, Tillgänglighet och Tillit, så måste också framtidens Syncentralen

snart möta fler privata alternativ. De svenska Synklinikerna är bara det första steget på väg mot de privata alternativen.

Men i Norge finns opplæringsloven. På samma sätt som i USA har människor med nedsatt syn rätt till rehabilitering enligt lag. Då finns det en grogrund för att skapa en sådan verksamhet, motivera människor att komma dit, utveckla insatserna och se till att man behåller de värden man hade tidigare, inklusive ett intressant jobb så man något att vara fri från när man tar ferie og drar till hytta.

Så visst finns det faror och örnar i luften.

Visst finns det brist på synpedagoger och resurser i våra länder. Men å andra sidan så har det nog aldrig funnits så många som arbetar med människor med olika typer och gra-

der av synnedsättning som idag. Det är viktigt att vi som kan det här även är med och ser till att byråkraterna inte får makten över resurserna och organisationerna, utan att kunskaperna, förändringsbenägenheten och empatin vinner i det långa loppet.

Den empati som ni som sitter här är så bra på. Att sätta er in i en annan människas situation, att förstå hur svårt det kan vara, att kunna inspirera människor att överträffa sig själva och inte hamna i BSS, bitterhet, skuld och självömkan.

Ha det underbart bra och håll synpedagogiken högt i luften så den syns från hela Norden, nej över hela jorden.

*Varma hälsningar
Krister Inde, Synpedagog,
nu och alltid*